

Araştırma Makalesi

Dijital Sorunlara İlişkin Eğitici Kısa Filmlere Eleştirel Bir Bakış*

Fikret Yazıcı (Dr. Öğr. Üyesi)
Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi
fyazici@erciyes.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1821-0973

Mustafa Temel (Arş. Gör. Dr.)
Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi
mustafatemel@erciyes.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0828-0660

Başvuru Tarihi: 28.11.2019
Yayına Kabul Tarihi: 30.12.2019
Yayınlanma Tarihi: 24.01.2020
DOI: <http://10.17680/erciyesiletisim.652331>

Öz

Geleneksel medya mecralarından farklı olarak yeni medya içerikleri ve sosyal ağlar, bireylerin yeni iletişim tercihleri olarak görünüm kazanmıştır. Bu yeni iletişim araçlarının fazla ve bilinçsiz kullanımı sonucu siber zorbalık, siber güvenlik, aşırı internet kullanımı, mahremiyetin ihlali, cinsel istismar, online nefret söylemi ve bilginin doğruluğu gibi dijital hastalıklar yaygınlaşmaya başlamıştır. Başta okul çağı çocukları olmak üzere toplumun her yaş grubundan birey dijitalleşmenin getirdiği bu sorunlara çözüm aramaktadır. Bu noktada da, var olan dijital problemlerin çözümü noktasında görsel medya araçları önemli bir işlevselliğe sahiptir. Bu bağlamda süresi, anlatım tekniği ve dili itibarıyla eğitim materyali olarak kullanılmaya son derece elverişli olan kısa filmler ayrı bir önem arz etmektedir. Bu çalışmada da, dijital problemlerle ilgili internet ortamında yayınlanan eğitici kısa filmlerin içeriği incelenmiştir. Araştırma; mahremiyet ihlali, cinsel istismar, siber güvenlik, bilginin doğruluğu/güvenilirliği ve aşırı internet kullanımı ile ilgili eğitici videoların incelenmesi ile çerçevelenmiştir. Bahsi geçen konularla ilgili videoların tamamının incelenmesi çalışmanın kapsamını aşacağından dolayı; her bir başlık ile ilgili en çok izlenen iki video, toplamda ise 10 video örneklem olarak seçilmiş ve seçilen videolar içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Ayrıca videolara, anahtar kavramlar kullanılarak YouTube üzerinden erişim sağlanmış olup, anlık izlenme oranlarına göre değerlendirme yapılmıştır. İncelenen kısa filmlerin profesyonel bir alt yapıya ve içeriğe sahip olmadığı, dijital problemlerin sadece çocuk odaklı içeriklerle donatıldığı ve dijital sorunların soyut kavramlarla çerçevelendiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Sorunlar, Kısa Film, Mahremiyet İhlali, Cinsel İstismar, Siber Güvenlik, Bilginin Doğruluğu/Güvenilirliği, Aşırı İnternet Kullanımı.

* Bu çalışma "Öğrenciler için Sağlıklı Dijital Yaşam" başlığıyla Türkiye Ulusal Ajansı tarafından yürütülmekte olan Erasmus+ Programı Okul Eğitimi Stratejik Ortaklıklar Eylemi kapsamında desteklenmektedir.

Research Article

A Critical View of the Educational Short Films on Digital Problems

Fikret Yazıcı (Asst. Prof. Dr.)
Erciyes University Faculty of Communication
fyazici@erciyes.edu.tr
ORCID: 0000-0003-1821-0973

Mustafa Temel (Res. Asst. Ph.D.)
Erciyes University Faculty of Communication
mustafatemel@erciyes.edu.tr
ORCID: 0000-0003-0828-0660

Date Received: 28.11.2019

Date Accepted: 30.12.2019

Date Published: 24.01.2020

DOI: <http://10.17680/erciyesiletisim.652331>

Abstract

Unlike traditional media channels, new media contents and social networks have emerged as individuals' new communication preferences. As a result of excessive and unconscious use of these new communication tools, digital diseases such as cyber bullying, cyber security, excessive internet use, violation of privacy, sexual abuse, online hate speech and accuracy of information have started to spread. Individuals from all age groups, especially school age children, seek solutions to these problems brought about by digitalization. At this point, visual media tools have an important functionality to solve existing digital problems. In this context, short films, which are extremely suitable for use as educational material in terms of duration, narrative technique and language, are of particular importance. In this study, the content of educational short films published on the internet about digital problems were examined. Research; it is framed by examining instructional videos about privacy violation, sexual abuse, cyber security, accuracy / reliability of information and excessive internet use. Due to the fact that examining all the videos related to the mentioned subjects will exceed the scope of the study; the two most watched videos related to each title and a total of 10 videos were selected as samples and selected videos were analyzed by content analysis method. In addition, videos were accessed via YouTube using key concepts and evaluated based on instant viewing rates. It was found that the short films examined did not have a professional background and content, that digital problems were equipped with only child-oriented content and that digital problems were framed by abstract concepts.

Keywords: Digital Problems, Short Film, Privacy Violation, Sexual Abuse, Cyber Security, Information Accuracy / Reliability, Excessive Internet Use.

Giriş

Kısa filmler, ticari kaygılardan bağımsız olarak özgün ve etkileyici içerikler sunmaktadır. Sinemaya yeni başlayan amatörlerin ya da sinema öğrencilerinin deneysel çalışmalar yaptıkları bir alan olarak değerlendirilse de günümüzde profesyonel olarak çalışılan bir yapıya bürünmüştür. Dünya sinema sektörüne bakıldığında çok önemli filmlere imza atan yönetmenlerin büyük bir kısmı kısa filmler çekerek sinemaya başlamışlardır (Öztürk, 2014, S.1). Süresi itibariyle, yönetmeni özgün bir dil ve içerik arayışına zorlayan kısa filmler, tüm alt türleriyle beraber eğitim-öğretim amaçlı olarak eğitmenler tarafından da kullanılmaktadır. Öğrenme ve öğretme sürecinin istenilen başarıyı sağlaması ise uygulanan yöntem ve tekniklerin gerekli araç gereçlerle uygun zamanda desteklenmesine bağlıdır. Bu süreç doğru işletildiğinde, öğrencilerin öğrenme ve öğretme sürecine aktif olarak katılımları sağlanmakta, anlamlı ve kalıcı öğrenmeleri gerçekleşmektedir (Aladağ ve Karaman, 2018, s.361). Bu bağlamda eğitim-öğretim materyali olarak kısa filmler sürece olumlu katkı sağlamaktadır (Öztaş, 2007; İşcan, 2011; Çoban, 2011; Şahin, 2015; Aladağ ve Karaman,2018).

Eğitim ortamında öğrenme ve öğretim amacıyla hazırlanan filmler, görme ve işitme duyularına hitap ettiği için destekleyici ders materyali olarak kullanılmaktadır. Filmleri derste kullanabilmek için gerekli ortamın sağlanması, öğrencilerin o derse karşı güdülenmesini sağlamakta ve öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Eğitim ve öğretim faaliyetleri içerisinde film kullanımının; öğrencilerde somut ve kalıcı öğrenmeler sağlama, derse güdüleme, öğrencilerin ilgisini çekme, zaman ve mekân açısından daha esnek olmasını sağlama, öğrenmeyi somutlaştırma gibi stratejik önemde faydaları bulunmaktadır. Bu sayede öğrenciler pasif durumdan aktif duruma geçirilebilir ve izlediği içerikleri pratiğe aktarabilir. Zihinlerinde tam olarak netleştiremediği olay, olgu ve kavramları filmler sayesinde somutlaştırarak anlamlı öğrenme sürecini gerçekleştirebilir.

Bir eğitim aracı olarak kısa filmler, sadece öğrenciler için değil aynı zamanda okul topluluğunun diğer üyeleri olan öğretmenler ve ebeveynler için de fırsatlar sunmaktadır. Özellikle öğretmen eğitiminde film ve video desteği katkı sağlayan unsurlardan biri olarak belirtilmektedir. Sınıf Yönetimi (Classroom Management) becerilerinin geliştirilmesi amacıyla aday öğretmenlerin videolar geliştirmesi ve bu videoları analiz etmesi mesleki anlamda son derece katkı sağlayıcı sonuçlar ortaya çıkarmıştır (Koç, 2011, s.101). Bu sayede öğretmen adayları derste tecrübe ettikleri ile gelecekte mesleki anlamda tecrübe edecekleri olay ve olguları anlamlandırma becerisine kavuşmaktadır (Akbaş, Canoğlu ve Ceylan, 2015, s.286).

Gençlerin ve çocukların giderek dijital yaşama daha fazla bağımlı olduğu, buna bağlı olarak birçok yeni problemle karşı karşıya olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Özellikle okul çağı çocuklarının; siber zorbalık, sanal kumar ve bahis oyunlarına yönelmesi, çevrimiçi oyunlarda online nefret söylemine maruz kalması, cinsel istismar ve mahremiyetin ihlali, aşırı internet kullanımı gibi birçok dijital soruna maruz kalması söz konusudur. Sadece çocukların değil okul topluluğunun diğer üyeleri olan öğretmen ve ailelerin de yaşanan sorunlara karşı yeterli bilgi birikimine sahip olmadığı görülmektedir. Yaşanan bu problemlere karşı eğitici ve yönlendirici internet siteleri bulunmaktadır. Bu internet siteleri ağırlıklı olarak kısa filmler aracılığı ile dijital sorunlara yönelik neler yapılması gerektiğini anlatmaktadır. Bu bağlamda eğitici kısa filmlerin dijital sorunları aşmada önemli bir görevi üstlendiğini söylemek mümkündür.

Bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler sayesinde, eğitim ve öğretim ortamında kullanılmak üzere hazırlanan kısa filmlere ulaşmak daha mümkün hale gelmiştir. Öğretmenlerin öğrenme materyali olarak kullanacakları video, kısa film, çizgi film, belgesel gibi türlere ulaşma imkânı da kolaylaşmıştır. Bu noktada genel içerikli internet siteleri ve öğretmenler tarafından oluşturulan paylaşım siteleri önemli içeriklere sahiptir. Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığı'nın oluşturduğu "Eğitim Bilişim Ağı"(EBA), Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu bünyesindeki Güvenli İnternet Merkezi, Emniyet Genel Müdürlüğü, Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) gibi kamu kurum ve kuruluşları da uzmanlık alanları içerisinde bulunan konularla ilgili eğitici kısa film ve görsel-ışitsel materyal üretimi yapmaktadırlar.

1. Kısa Film Nedir?

Sinemanın kökeni resim sanatına dayanmaktadır. İnsanoğlu doğada var olan çeşitli yüzeyler üzerine (kaya, duvar, toprak vb.) çizerek, boyayarak ve kazıyarak kendini ifade etme çabasına girişmiştir. İnsanoğlunun toplum yaşamında geçirdiği evreler yeni icatlara yol açmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle beraber resmeden insan, artık kaydeden insan konumuna dönüşmüştür. Önce fotoğraf makinesinin icadı, ardından Lumiere kardeşlerin 1895'te icat ettikleri "sinematograf" cihazı marifetiyle 1900'lü yıllar sinema sanatının doğuşuna tanıklık etmiştir. İlk çekilen filmler sadece hareketli görüntülerden oluşmuş ve gerçek dünyayı göstermiştir. Kısa süreli çekilen ve gösterilen bu filmler bugün izlediğimiz uzun metrajlı filmlerin atası olarak değerlendirilmektedir. Sinemanın insanlar tarafından sevilmesi ve ilgiyle karşılanması bir endüstri olarak hızla gelişmesine yol açmıştır. Günümüzde ise kısa filmler amatör ve profesyonel olmak üzere birçok yönetmen tarafından tercih edilen sinema türü olarak işlevselliğini sürdürmektedir.

Kısa filmi tanımlarken iki farklı perspektiften değerlendirmelerin yapıldığı görülmektedir. Birinci olarak kısa filmin süre boyutunun ön plana çıkarıldığı tanımlamaları içermektedir. Özön (1981, s.115) kısa filmi; *"uzunluğu ülkeden ülkeye, genellikle 35 mm filmlerde bir ile üç makara arasında değişen kısa film ile orta uzunlukta yer alan filmidir"* şeklinde tanımlamaktadır. Bu tanımdan hareketle 30 dakikanın altındaki filmleri kısa film olarak değerlendirmek mümkündür. Kısa filmi tanımlarken ortaya konulan diğer perspektif ise; içerik bağlamında bir değerlendirmeye gitmektedir. Burada; kısa filmin deneysel olması, bağımsız yapısı ve üretim koşullarının farklılaşması gibi pratikler üzerinde durulmaktadır. Can (2005, s.15) kısa filmi tanımlarken, *"zamanı çok daha yoğunlaştırılmış olarak kullanan, izleyiciyi kısa süreli yolculuğa çıkartan ve bu yolculuğun sonunda duygu ve düşünce olarak onu başındaki ruh halinden başka bir yere taşıyan filmidir"* ifadelerini kullanmaktadır. Evren (2004, s.15) ise *"kendilerinden talep edilmeden, kendilerinin tüm riskleri göze alarak film yapmaya talip oldukları bir sinema eylemidir"* tanımlamasını yapmaktadır. Bu tanımdan hareketle kısa filmin bağımsız ve kendi ekonomisini kendi oluşturan bir yapıda biçimlendiğini söylemek mümkündür. Aytaş (2015, s.21), *"bir fikri, senaryoyu ya da öyküyü en kısa süre içerisinde görsel bir dille izleyiciye aktarma çabası"* nı kısa film olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda kısa film uzun metrajlı filmden ayrılmaktadır. Kurgusu ve çekim teknikleri ile yönetmen, kendine has bir sinema dilini oluşturma şansını yakalamaktadır.

Kısa filmde anlatı yapısını oluşturmak en önemli aşamadır. Strasser (1972, s.170), kısa film tasarımını düşüncede biçimlendirmenin ilk adım olduğunu söylemektedir. Her yönetmenin kendisine özgü yöntemleri bulunmaktadır. Bunlar; yönetmenin kişisel özellikleri, yaşama bakış açısı, teknik ve sanatsal yeterlilikleri ve film dili anlayışına göre farklılıklar göstermektedir. Süresi itibariyle kısa filmde bir öyküyü kapsamlı bir

şekilde anlatmak mümkün değildir. Bu yüzden doğrudan konuya girmek gerekmektedir. Zor (2013, s.47), kısa filmin anlatı yapısının uzun metrajlı filmlerle aynı olduğunu dile getirmektedir. Her iki film türü de öykü ve söylem barındırmaktadır. Buradan hareketle her iki film türünün de ortak anlatı yapısı şemasını kullandıklarını söylemek mümkündür. Farkın olduğu nokta ise kısa filmdeki anlatı yapısının özgül farklılıkları barındırmasıdır. Bu farklılıkları oluşturan etmenler ise kısa filmin kendine özgü süresi, yapısı ve anlatım olanakları olarak değerlendirilmektedir.

Kısa film senaryoları, anlatım dinin gereği olarak çok fazla karakter üzerine odaklanmamaktadır. Kısa film, uzun metrajlı filmlerle kıyaslandığında öykü anlatımında sadelik ve açıklık ön plana çıkarmaktadır (Cooper and Dancyger, 2005). Olaylar sinemasal zamanın kullanılmasıyla çok daha hızlı geçer ve birkaç dakika içinde sonuçlanır. Bu durum karakterlerin çok daha hızlı bir şekilde yapılandırılması zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir. Sonuçta az karakterle tek bir temayı kısa bir zaman diliminde etkili anlatma çabası ortaya çıkmaktadır (Zor, 2013, s.47).

2. Eğitim Aracı Olarak Kısa Filmler

Sinema, icadından bu yana etkili bir şekilde kullanılan kitle iletişim araçlarından biri olmuştur. Özellikle savaş dönemlerinde propaganda amaçlı olarak dönemin siyasetçileri tarafından kullanılmıştır. Yakar (2013, s.23), sinemanın ilk defa eğitim aracı olarak kullanılmasının savaş yıllarında gerçekleştiğini söylemektedir. Amerikan ordusu içinde eğitim veren öğretmenler, klasik yöntemleri bırakarak görsel içeriklerle öğrenim yapmışlardır. Öğretmenler, öğretimi çok uzun zaman alan konuların bu sayede kısa sürede kavratıldığını tespit etmişlerdir. Zaman içerisinde Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'da kurulan heyetler film kullanımını teşvik eden çalışmalar yapmışlardır. Özellikle devlet destekli projeler, üniversitelerin yaptıkları araştırmalar ve sivil toplum örgütlerinin öncü girişimleri sayesinde kapsamlı bir bilgi birikimi oluşturulmuştur.

Türkiye'de ise eğitim filmleri ile ilgili ilk önemli girişim 1951 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kurulan "Öğretici Film Merkezi" ile başlamıştır. Görsel-işitsel eğitim araçlarının üretilmesi ve çoğaltılması amacıyla kurulan merkezde, zamanla film şeritleri yapılmış ve bu filmler seslendirilmiştir. Merkez radyo biriminin de eklenmesiyle "Film Radyo Grafik Merkezi'ne" dönüşmüş ve 1968'de televizyon içeriklerinin de dâhil edilmesiyle beraber "Film-Radyo ve Televizyon Merkezi" olarak hizmet vermeye devam etmiştir. Günümüzde ise Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki "Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü", eğitim-öğretimin çeşitli kademeleri için bu merkez marifetiyle görsel-işitsel film ve videolar üretmektedir (Yakar, 2013, s.28-29).

Yeni medya uygulamalarının toplum yaşamına girmesi ve sosyal ağlar aracılığı ile iletişim olanaklarının çeşitlenmesi sayesinde eğitim ve öğretim amaçlı kısa film ve videolara ulaşmak kolaylaşmıştır. Eğitimci, ders içi ve ders dışı faaliyetlerinde kullanmak üzere kısa film, çizgi film, animasyon, tanıtım vb. içerikleri internet sitelerinde ve öğretmenler tarafından oluşturulan paylaşım sitelerinde rahatlıkla bulmaktadırlar. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan "Eğitim Bilişim Ağı" (EBA); öğretmen, öğrenci ve ebeveynler için eğitim videolarının yer aldığı çevrimiçi bir sosyal eğitim platformu olarak görsel-işitsel materyallerin başarı ile kullanıldığı bir uygulama olarak dikkat çekmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler toplumsal olgu ve olayları önemli ölçüde etkilemiştir. Eğitim ve öğretim alanı da teknoloji odaklı bu değişimlere adapte olmuştur. Kirschner ve Selinger (2003,s.6), bilişim teknolojilerinin öğrenciler

için öğrenme ihtiyaçlarını karşılayacak potansiyel bir kaynak olduğunu savunmaktadır. Bu kaynak, fırsat eşitliğini sunması, kaliteli öğrenme materyalleri sunması ve her yaşta öğrenci için kendi kendine öğrenerek özgüven gelişimine katkı sağlaması açısından değerli görülmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojileri sadece öğrenciler için değil, aynı zamanda öğretmenler için de önemli fırsatlar sunmaktadır. Öğrencilere bilgi aktarmanın yanı sıra, mesleki anlamda gelişimlerinin de önünü açmaktadır.

Çocuklar ve televizyon üzerine yapılan akademik araştırmalar, çoğunlukla çocukların televizyon izleme alışkanlıklarının iki farklı yönü ile ilgilidir. Bir yandan, televizyon izlemenin olumsuz etkileri; genellikle şiddet içerikli televizyon programlarını izlemenin potansiyel tehlikeleri geniş çapta araştırılmakta ve tartışılmaktadır. Öte yandan, çok sayıda çalışma, eğitici televizyon programlarının potansiyel yararlarına odaklanmaktadır (Michel, Roebbers and Schneider, 2007). Bu programlar; örneğin çocukları okula hazırlamak veya fen bilimleri ile ilgili bilgilerini geliştirmek için tasarlanmıştır (Clifford, Gunter and McAleer, 1995). Aslında, düzenli olarak eğitim televizyonu izleyen çocukların bilişsel gelişiminin olumlu yönde etkilendiği ortaya konulmaktadır.

Görsel-işitsel medya ortamlarının öğrenmeyi desteklediği fikri özellikle eğitim bilimciler tarafından dile getirilmektedir. Bu konuda üç önemli gerekçe ön plana çıkmaktadır:

1. Görsel-işitsel içerikler öğrenciye hatırlama, hafızada tutma ve iyi öğrenme imkânı sağlamaktadır (Bilişsel fayda),
2. İçerikleri itibarıyla öğrenme zevki verir ve öğrenme adına motivasyon sağlar (Psikolojik fayda) ve
3. Kuramsal bilgileri görselleştirme kolaylığı sağlar (Hagen , 2002; Pekdağ, 2010, s.86).

Kısa filmler hazırlanma amacına göre 6 türe ayrılmaktadır. Bunlar: Kurmaca, Belgesel, Deneysel, Animasyon, Reklam-Tanıtım Filmi ve Video Kliplerdir. Bu türlerin tamamı eğitim ve öğretim amaçlı olarak kullanılmaktadır. Ders materyali olarak kullanılan bu filmlerin faydalarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Mekân ve zaman olarak ulaşılması zor ya da imkânsız olan örnekleri, gereçleri sınıf ortamına taşırlar.
2. Görsel ve işitsel bir destekleyici olarak bilgilerin kısa sürede unutulmasını önlerler.
3. Hassas ve tartışmaya açık konuların değerlendirilmesinde objektif görüş sağlarlar.
4. Araştırma ve okumaya karşı ilgi uyandırırılar.
5. Öğrencilerin hepsine aynı zamanda aynı olanakların tanınmasını sağlarlar.
6. Tutum ve davranış değişikliklerini kolaylaştırırılar.
7. Hemen bütün öğrencilerin ilgilerinin uyandırılmasına ve devam ettirilmesine yardım ederler.
8. Öğretilen konunun uzmanlarını ve konuyla ilgili sayısız kaynağın sınıfa getirilmesini sağlarlar.
9. Öğrencilerin, yaşanan sosyal ve fiziki çevre ile temasını sağlarlar.
10. Yaşları, yetenekleri, kültürleri farklılık gösterse de tüm öğrenci grupları için elverişlidirler (Yeşilyurt, 2016, s.55-56).

Kısa filmlerin başarılı olmasında teknik özelliklerin de önemli rolü bulunmaktadır. Senaryo, ışık, kurgu, ses, oyuncu gibi öğeler filmin bütününe meydana getirmektedir

(Ankaralıgil, 2015; Aydoğan, 2015). Bu öğelerin bir bütün içinde uyumlu bir şekilde kullanılması hazırlanacak filmin kalitesini de artırma adına önem arz etmektedir.

3. Araştırmanın Tasarımı

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Gündelik yaşam pratikleri üzerinde belirgin etkisi olan dijital yaşam; mahremiyet ihlali, cinsel istismar, siber güvenlik/zorbalık, bilginin doğruluğu/güvenilirliği ve aşırı internet kullanımı gibi dijital problemleri de beraberinde getirmektedir. Bu problemler bireylerin temel haklarını ihlal edebilmekte ve çeşitli suç unsurlarını da içerisinde taşıyabilmektedir.

Dijital okuryazarlığın sağlanabilmesi için bahsedilen problemlerle ilgili eğitici videolar hazırlanmaktadır. Fakat bu videoların içeriklerinin pozitif ya da negatif yönleri ile ilgili herhangi bir değerlendirme bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu araştırmada dijital yaşam problemleri ile mücadele kapsamında oldukça önemli olan eğitici videoların içeriği incelenmiştir. Bu kapsamda; mahremiyet, cinsel istismar, siber güvenlik, bilginin doğruluğu/güvenilirliği ve aşırı internet kullanımı ile ilgili eğitici videoların içeriğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu bağlamda, dijital yaşamın getirdiği sorunlara karşı çevrimiçi platformların daha aktif ve nitelikli bir şekilde kullanılabilmesi ve sanal ortamda bulunan videoların niteliklerinin artırılabilmesi için bu araştırma sonuçları oldukça önemlidir.

3.2. Araştırma Soruları

Çalışmada aşağıda belirtilen araştırma sorularının cevabı aranmıştır:

1. Videoların biçimsel özellikleri nelerdir?
2. Videolarda öne çıkan konu ve temalar nelerdir?
3. Videolar hangi kavramlarla çerçevelenmiştir?
4. Videolar eğitici/uyarıcı bir nitelik taşıyor mu?

Bu bağlamda; mahremiyet ihlali, cinsel istismar, siber güvenlik, bilginin doğruluğu/güvenilirliği ve aşırı internet kullanımı ile ilgili videolar bu araştırma soruları perspektifinde incelenmiştir.

3.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma; mahremiyet ihlali, cinsel istismar, siber güvenlik, bilginin doğruluğu/güvenilirliği ve aşırı internet kullanımı ile ilgili eğitici videoların incelenmesi ile çerçevelenmiştir. Bahsi geçen konularla ilgili videoların tamamının incelenmesi çalışmanın kapsamını aşacağından dolayı; her bir başlık ile ilgili en çok izlenen iki video, toplamda ise 10 video örneklem olarak seçilmiştir. Videolara, anahtar kavramlar kullanılarak YouTube üzerinden erişim sağlanmış olup, anlık izlenme oranlarına göre değerlendirme yapılmıştır.

3.4. Araştırmanın Yöntemi

3.4.1. İçerik Analizi

İçerik analizi metinlerde yer alan içeriği toplama ve analiz etme tekniği olup, içerik iletebilen sözcükler, anlamlar, semboller, düşünceler, temalar, resimler aracılığı ile herhangi bir iletiye gönderme yapar (Neuman, 2014, s. 466). Belirli biçimde kayıt altına alınmış metinlerin analiz edilmesine dayanan içerik analizi, metnin taşıdığı mesaja ve ilettiği enformasyonla birlikte anlam üzerine odaklanır (Yıldırım, 2015, s. 105). İçerik analizi ile ilgili ilk sistematik tanımlamayı yapan Bernard Berelson içerik çözümlemesini,

iletişimin yazılı/açık içeriğinin objektif, sistematik ve sayısal tanımlarını yapmaya imkân tanıyan bir araştırma tekniği olarak tanımlar (Aktaran Gökçe, 1995, s. 16). Dolayısıyla objektiflik, sistematiklik, sayısallaştırma ve açık içerik olması içerik analizinin temel özellikleri arasında yer alır. Bağlamlar arasındaki ilişkileri araştıran ve metnin içeriğinde bulunan anlamları ortaya çıkaran içerik analizi tekniği bu özelliği sebebiyle günümüz iletişim araştırmalarında sıkça kullanılmaktadır (Aktaran Yaylagül, 2012, s. 8; İrvan, 2000, s. 79; Alver, 2003, s. 241).

Metinde yer alan niceliksel öğeleri ortaya çıkarttığı gibi kodlar ve temalar aracılığı ile anlamlar üzerine yoğunlaşan içerik analizi (Bal, 2013, s. 181) iletiler/veriler (özellikle medya mesajları) sayesinde topluma iletilen mesajların ve egemen hale getirilmeye çalışılan ideolojilerin ne olduğunu da ortaya çıkarmayı amaçlar (Yaylagül, 2012, s. 8). Nicel-nitel veriler ile metinler içerisindeki anlamları ortaya çıkarmak için kullanılan içerik analizi, iletilerin nesnel, ölçülebilir, doğrulanabilir bir şekilde açıklamasını yapmaya imkân sağlaması sebebiyle (Fiske, 2014, s. 248) tercih edilmekte ve birçok amaç/araştırma deseni için kullanılmaktadır.

Bu amaçlar doğrultusunda kullanılan içerik analizinin uygulanma aşamasında ise öncelikli olarak araştırma sorusunun/probleminin belirlenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda öncelikle araştırma evrenini ve araştırılacak tüm ileti sistemini temsil edecek örneklemin seçilmesi ile birlikte çözümleme birimi kararlaştırılır. Daha sonra ise çözümlenecek içerikle ilgili sınıflandırmalar/kategoriler oluşturulur ve içeriğin kodlanması ile birlikte elde edilen verilerin çözümlenmesiyle araştırmanın sonuçları yorumlanır (Neuman, 2014, s. 473-477; Akdenizli, 2012, s. 136-137; Bilgin, 2006, s. 11; Fiske, 2014, s. 249). Bu bağlamda çalışmanın araştırma kısmında, araştırma soruları ile birlikte seçilen çalışma evrenini temsil edebilecek örneklem incelenmiş ve oluşturulan sınıflandırma sistemi perspektifinde ön kodlama işlemi yapılmıştır. Kodlamanın yapılması sonucu güvenilirlik ölçütü uygulanarak araştırmanın elde edilen verileri yorumlanmıştır.

3.4.1.1. Sınıflandırma Sistemi

Sınıflandırma sisteminde kategorilerin belirlenmesinde de ön şart olan ve incelenecek içeriklerin biçimsel ve içeriksel özelliklerini tespit etmek için oluşturulan değişkenler ile araştırma sorularının yanıtları tespit edilir. Araştırmanın temel perspektifi ve cevabı için aranan soruları ortaya çıkarmak amacıyla içerik analizinde kullanılması gereken değişkenler ise kontrol değişkenleri, biçimsel değişkenler ve içerik ile ilgili değişkenler olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Alver, 2003, s. 241-242). Kontrol değişkenleri, içerikten bağımsız bir şekilde tüm araştırma birimleri için doldurulan ve teknik açıdan önemli olan değişkenlerdir. Biçimsel değişkenler ise içeriğin yeri, sırası, biçimi vb. gibi incelenecek unsurların aktarılış şekli ile ilgilidir. İçerik ile ilgili değişkenler de analiz edilecek içerikten çıkarılması gereken verileri, eylemin kaynağını, olayları ve değerlendirmeleri ifade eder (Gökçe, 1995, s. 111). Bu çalışmanın değişkenleri ise şu şekildedir:

Kontrol Değişkenleri

1. Değişken: İncelenen videolar

Biçimsel Değişkenler:

2. Değişken: Videoların izlenme sayıları

3. Değişken: Videoların süresi

4. Değişken: Videoların yapımcı/yayımcı bilgileri

5. Değişken: Videoların türleri

6. Değişken: Videolarda kullanılan anlatım tekniği

7.Değişken: Videolarda müzik/ses kullanımı

İçerik Değişkenleri:

8.Değişken: Videolardaki mesajların anlatım niteliği ve mesajların öncelikli hedef kitlesi

9.Değişken: Videolarda uzman görüşü yer alıyor mu?

10.Değişken: Videolarda sık kullanılan kavramlar

11.Değişken: Videolarda ön plana çıkarılan konular/temalar

3.4.1.2. Kodlama Cetveli

İçerik analizinde kodlama cetvelinin kullanılmasının temel amacı, sınıflandırma sisteminin nasıl uygulanacağına ve hangi bilgilerin/değerlendirmelerin ve sembollerin hangi sınıflandırma altında kodlanacağına dair standart bir ölçü kullanılabilmesi için açık ve kapsamlı bir bilgi sunmasıdır (Gökçe, 1995, s. 115; Neuman, 2014, s. 469). Bu doğrultuda da çalışmada ilgili videoların içeriğini belirleyebilmek için oluşturulan kodlama cetveli aracılığı ile içerik analizi yapılmıştır.

3.4.1.3. Ön Deneme ve Güvenilirlik

Kodlama cetvelinin oluşturulmasıyla birlikte kodlama sırasında ortaya çıkabilecek olan problemleri çözmek için ön kodlama/deneme (Alver, 2003, s. 244) yapılmıştır. Ayrıca içerik analizindeki en önemli uygulamalardan biri de geçerlilik ve güvenilirlik kuralı olduğu için; geçerliliğin sağlanması amacıyla her bir analizde kategorilerin sınırları açık ve net biçimde çizilmiştir. Güvenilirlik için bir kategori sisteminin birbirinden farklı kodlayıcılar tarafından kodlanması halinde birbirine yakın sonuçların elde edilmesi gerekli görülmektedir (Alver, 2003, s. 242). Bu bağlamda örneklem olarak seçilen videolar farklı bir araştırmacı tarafından da incelenerek kodlanmış ve elde edilen verilerde büyük bir oranda benzerlik sağlanmıştır.

4. Bulgular

Mahremiyet, cinsel istismar, siber güvenlik, bilginin doğruluğu/güvenilirliği ve aşırı internet kullanımı ile ilgili eğitici videoların içerik analizinin yapılması sonucu şu verilere ulaşılmıştır:

Tablo 1: İncelenen videolar

Konu	İzlenen Video Sayısı
Mahremiyet	2
Cinsel İstismar	2
Siber Güvenlik	2
Bilginin Doğruluğu / Güvenilirliği	2
Aşırı İnternet Kullanımı	2
Toplam	10

Araştırma kapsamında; mahremiyet eğitimini, cinsel istismar problemini, siber güvenlik meselesini, bilginin doğruluğu/güvenilirliği sorununu ve aşırı internet kullanımının zararlarını anlatan en çok izlenme oranına sahip toplam 10 video incelenmiştir.

Tablo 2: Videoların izlenme sayısı ve süresi

Konu	İncelenen Video	Videoların İzlenme Sayısı	Videoların Süresi Dakika/Saniye
Mahremiyet	1.Video	238.944	08.31
	2.Video	9.400	01.59
Cinsel İstismar	1.Video	1.843.000	10.00
	2.Video	995.696	02.08

Konu	İncelenen Video	Videoların İzlenme Sayısı	Videoların Süresi Dakika/Saniye
Siber Güvenlik	1.Video	32.282	03.13
	2.Video	22.676	03.44
Bilginin Doğruluğu/Güvenilirliği	1.Video	23.591	09.05
	2.Video	2.800	00.56
Aşırı İnternet Kullanımı	1.Video	667.000	02.30
	2.Video	423.628	02.06

Cinsel istismar ve aşırı internet kullanımı ile ilgili videoların izlenme sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Siber güvenlik, mahremiyet ve bilginin doğruluğu/güvenilirliği ile ilgili videoların ise izlenme oranının düşük olduğu belirlenmiştir. Ayrıca sanal ortamda cinsel istismar ve aşırı internet kullanımını konu alan eğitici videoların daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3: Videoların yapımcı/yayımcı bilgileri ve türleri

Konu	İncelenen Video	Videoların Yapımcısı	Videoların Yayımcısı	Videoların Türleri
Mahremiyet	1.Video	-	Bilişimtim Bilgi Paylaşım platformu	Kısa Film
	2.Video	Milli Eğitim Bakanlığı	Eğitim Bilişim Ağı	Animasyon
Cinsel İstismar	1.Video	www.childlineindia.org.in	İnönü PDR Topluluğu	Çizgi Film
	2.Video	Bilgi Açık Kapı	Bilgi Açık Kapı	Animasyon
Siber Güvenlik	1.Video	KHAN Academy	KhanAcademyTurkce	Animasyon
	2.Video	KHAN Academy	KhanAcademyTurkce	Animasyon
Bilginin Doğruluğu/Güvenilirliği	1.Video	teyitpedia	Teyit	Belgesel/Haber
	2.Video	Internet Society	ISOC-TR İnternet Derneği	Kamu Spotu
Aşırı İnternet Kullanımı	1.Video	-	-	Animasyon
	2.Video	Marc Maron	Jess The Dragoon	Animasyon

Eğitici videoların birçoğunun yapımcısının belirli olduğu görülmektedir. Yapımcıların ise değişkenlik gösterdiği; özel kurumlardan bireysel girişimlere kadar farklı video üreticilerinin olduğu belirlenmiştir. Fakat dijital sorunlarla ilgili resmi kurumların hazırladığı eğitici videoların oldukça az olduğu tespit edilmiştir.

Videoların sanal ortamlardaki dağıtımının genellikle bireysel hesaplar üzerinden yapıldığı gözlemlenmiştir. Resmi kurumların hesaplarında dijital problemlerle ilgili fazla izlenen eğitici videolara rastlanmamıştır. Ayrıca videoların büyük birçoğunun animasyon olarak kurgulandığı belirlenmiştir.

Tablo 4: Videoların anlatım tekniği ve müzik/ses kullanımı

Konu	İncelenen Video	Videoların Anlatım Tekniği	Müzik/Ses Kullanımı
Mahremiyet	1.Video	Röportaj-Seslendirme	Yok
	2.Video	Altyazı	Var
Cinsellik	1.Video	Seslendirme-Altyazı	Var
	2.Video	Seslendirme	Yok

Konu	İncelenen Video	Videoların Anlatım Tekniği	Müzik/Ses Kullanımı
Siber Güvenlik	1.Video	Seslendirme	Var
	2.Video	Seslendirme	Var
Bilginin Doğruluğu/Güvenilirliği	1.Video	Röportaj-Seslendirme	Var
	2.Video	-	Var
Aşırı İnternet Kullanımı	1.Video	-	Var
	2.Video	Seslendirme-Altyazı	Var

Dijital problemlerin anlatımında en çok seslendirme tekniğine yer verildiği, bununla birlikte bazı videolarda seslendirme ve röportaj tekniğinin birlikte kullanıldığı belirlenmiştir. Yine videoların bazılarında altyazı; neredeyse tamamında ise müzik/ses kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 5: Videolardaki mesajların anlatım niteliği ve mesajların öncelikli hedef kitlesi

Konu	İncelenen Video	Videolardaki Mesajların Anlatım Niteliği	Mesajların Öncelikli Hedef Kitlesi
Mahremiyet	1.Video	Uyarıcı-Bilgilendirici	Çocuklar-Ebeveynler
	2.Video	Olumsuz/Eleştirel	Çocuklar
Cinsel İstismar	1.Video	Uyarıcı-Bilgilendirici	Çocuklar-Ebeveynler
	2.Video	Olumsuz-Bilgilendirici	Ebeveynler
Siber Güvenlik	1.Video	Bilgilendirici-Uyarıcı	Çocuklar
	2.Video	Uyarıcı-Bilgilendirici	Çocuklar
Bilginin Doğruluğu/Güvenilirliği	1.Video	Bilgilendirici-Uyarıcı	Tüm Bireyler
	2.Video	Uyarıcı	Tüm Bireyler
Aşırı İnternet Kullanımı	1.Video	Olumsuz/Eleştirel	Tüm Bireyler
	2.Video	Olumsuz/Eleştirel-Uyarıcı	Tüm Bireyler

Genellikle ikaz edici, hatırlatıcı bir anlatımın kullanıldığı videolar uyarıcı kategorisinde; konu ile ilgili farkındalığı artıran, istatistikî bilgilere ve açıklamalara yer veren videolar bilgilendirici kategorisinde; mevcut durum ile ilgili negatif kaygıları/durumları yansıtan videolar olumsuz/eleştirel kategorisinde kodlanmıştır. Bu bağlamda, dijital problemleri ele alan videoların birçoğunda uyarıcı ve bilgilendirici bir dilin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Fakat özellikle aşırı internet kullanımını konu alan videolarda bireylerin davranışları ile ilgili negatif değerlendirmelerde bulunmak amacıyla olumsuz/eleştirel bir dilin kullanıldığı belirlenmiştir.

Sanal ortamda yer alan veriler herkesin erişimine açıktır. Fakat bazı içeriklerin hedef kitlesi değişkenlik gösterebilmektedir. Bu perspektiften bakıldığında sanal ortamdaki verilerin içeriklerinde yer alan unsurlara ve bu sanal verilerde kullanılan dile göre eğitici videoların farklılaştığını söylemek mümkündür. Dolayısıyla mahremiyet, cinsel istismar ve siber güvenlik ile ilgili videolarda özellikle çocukların ve gençlerin hedef kitle olarak seçildiği ve mesaj anlatımının da bu şekilde kurgulandığı gözlemlenmiştir. Bilginin doğruluğu/güvenilirliği ve aşırı internet kullanımı gibi yaygın problemlerde ise tüm bireyleri kapsayacak bir dilin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 5: Videolarda yer alan uzman görüşü

Konu	İncelenen Video	Videolarda Uzman Görüşü Var mı?
Mahremiyet	1.Video	Yok
	2.Video	Yok
Cinsel İstismar	1.Video	Var
	2.Video	Yok

Konu	İncelenen Video	Videolarda Uzman Görüşü Var mı?
Siber Güvenlik	1.Video	Yok
	2.Video	Yok
Bilginin Doğruluğu/Güvenilirliği	1.Video	Var
	2.Video	Yok
Aşırı İnternet Kullanımı	1.Video	Yok
	2.Video	Yok

Eğitici videoların içeriklerinin birbirleri ile benzediğini ve bununla birlikte videolarda uzman görüşüne neredeyse hiç yer verilmediğini, genel geçer bilgilerin kullanıldığını söylemek mümkündür.

Tablo 6: Videolarda sık kullanılan kavramlar

Konu	Videolarda Sık Kullanılan Kavramlar	
Mahremiyet	Özel Bilgiler Gizlilik Ayarları Yabancı Kişisel Profil	Özel Fotoğraf Sanal Dünya Herkes Açık Profil Gerçek Hayat
Cinsel İstismar	Rahatsız Edici Dokunuş Mahrem Bölgeler Güvenilir İnsanlar Güvenli Dokunuş/ Sağlıklı Dokunuş	Yanlış Dokunuş Kandırılma İstismar Kişisel Yerlerimiz
Siber Güvenlik	Depolamak Servis Sağlayıcıları Suç Çetesi Kimlik Bilgileri/Kişisel Bilgi	Hırsızlık Bilgi Alışverişi Ele Geçirmek Virüs
Bilginin Doğruluğu/Güvenilirliği	Sahte/Yalan Haber Doğru Bilgi Dezenformasyon	Yanlış Bilgi Herkesin İçerik Üretmesi Bilginin Kontrolü
Aşırı İnternet Kullanımı	Bağımlılık/Aşırı Kullanım Yalnızlık Tekno Aile	Beğeni Paylaşım Yorum

Videoların içeriklerinde sıkça kullanılan kavramlar tabloda gösterilmiştir. Bu bağlamda, mahremiyet konulu videolarda çoğunlukla özel bilgiler, gizlilik ayarları, yabancı ve kişisel profil kavramlarının kullanıldığı; cinsel istismar konusunu ele alan videolarda rahatsız edici dokunuş, mahrem bölgeler, güvenilir insanlar, güvenli dokunuş kavramlarına; siber güvenlik meselesini ele alan videolarda depolamak, servis sağlayıcıları, suç çetesi, kimlik bilgileri kavramlarına özellikle değinildiği; bilginin doğruluğu/güvenilirliği ile ilgili videolarda sahte/yalan haber/bilgi, doğru bilgi, dezenformasyon kavramlarına değinildiği; aşırı internet kullanımı ile ilgili videolarda ise bağımlılık, yalnızlık ve tekno aile kavramlarının kullanıldığı belirlenmiştir.

Tablo 7: Videolarda ön plana çıkarılan konular/temalar

Konu	Videolarda ön plana çıkarılan konular/temalar
Mahremiyet	-İnternet ortamında kişisel profillerin, paylaşımların herkese açık olması tehlikelidir. -İnternette özel fotoğrafların paylaşılması doğru değildir. -Sanal ortamda kişisel kimlik bilgilerinin paylaşılması yanlıştır. -İnternette gizlilik ayarlarının yapılması ve kişisel profillerin özelleştirilmesi gereklidir.
Cinsel İstismar	-Vücuttaki kişisel yerlerin/mahrem bölgelerin bilinmesi ve öğretilmesi gereklidir. -Yabancı kişilerin kişisel yerlere dokunması yanlıştır. -Güvenli/sağlıklı/iyi dokunuş ve güvenilir olmayan dokunuş/kötü dokunuş vardır. -Yabancı bir kişi kişisel yerlerinize dokunduğunda bağırımalı ve güvendiğiniz kişilere bu durumu hemen söylemelisiniz. Böylece kendinizi ve başka çocukları korumuş olursunuz. -Birisinin size yanlış dokunuşu sizin hatanız değil, her kim dokunduysa onun hatasıdır. -Çocuklar kötü niyetli yetişkinler tarafından kolayca kandırılabilir.
Siber Güvenlik	-Sanal ortamlara koyulan verilere dikkat etmek gerekir. -Başta fotoğraflarınız olmak üzere online ortama koyduğunuz her türlü veri farklı kurum ve yapılar tarafından depolanmaktadır. -Sosyal ağlarda çeşitli suç çeteleri de aktif olarak faaliyet göstermektedir. -Online ortamda suç şebekeleri tarafından kişisel bilgilere erişim mümkündür. -İnternet ortamına yüklenen her türlü bilgi, belge, resim, konuşma kopyalanabilir ve çalınabilir.
Bilginin Doğruluğu/ Güvenilirliği	-Online ortamlarda yüzlerce bilgi/haber ile karşı karşıyayız. -İnternet ortamında bilgi düzensizliği, dezenformasyon ve yanlış bilgi oldukça fazladır. -İnternete erişen herkes hiçbir sınırlama ve denetleme olmadan içerik/bilgi üretebilir. -İnternette edinilen bilgilerin doğruluğu araştırılmalı, kaynağın güvenilir olduğu sorgulanmalı ve edinilen bilgi farklı kaynaklardan teyit edilmelidir.
Aşırı İnternet Kullanımı	-Aşırı internet bağımlılığı farkındalığı azaltır ve duyarsızlaşmaya sebep olur. -Bireyin yalnızlaşmasına ve tek tipleşmesine sebep olur ve yalnızlık duygusunun oluşmasına zemin hazırlar. -Sosyal medya gerçek yaşamdan kopmaya sebep olabilir.

Eğitici videolarda özellikle bazı temalar üzerine yoğunlaşıldığı gözlemlenmiştir. Bu temalar dijital problemler ile ilgili genel sorunlara değinse de, problemlerin önemini temsil açısından bir takım eksiklikleri de içermektedir:

- Özellikle aynı temadaki videolarda ele alınan konuların içerik olarak benzeştiği ve bu sebeple tekrara düşülerek problemlerin belirli konularda daraltıldığı gözlemlenmiştir. Örneğin mahremiyet ve siber güvenlik konulu videoların içerik olarak benzediği; mahremiyet meselesinin sadece sosyal medya örneği üzerinden anlatıldığı ve siber suçlarla ilgili kapsamlı bilgilere yer verilmediği belirlenmiştir. Siber suçların neler olduğu, siber suçların yaygın olarak yer aldığı alanlar ve bu tarz durumlara maruz kalınması durumunda yapılabilecekler hususunda videolarda herhangi bir içeriğe rastlanmamıştır.
- Cinsel istismar ile ilgili videolarda iyi dokunuş/kötü dokunuş ayrımının net bir şekilde çizildiği belirlense de; ailelerin çocukların yabancılarla ilişkisini belirleme hususunda üstlerine düşen görevlerle ilgili herhangi bir içeriğe ve bu konu ile ilgili toplumsal farkındalığın yeteri seviyede olmaması hususundaki hatırlatıcı bilgilere yer verilmediği tespit edilmiştir.
- Bilginin doğruluğu/güvenilirliği ile ilgili videolarda internette yer alan bilgilerin araştırılması gerektiği ve yanlış bilgilerin oldukça fazla olduğu belirtilse de; günümüzde internetin temel bilgi kaynağı olarak kullanılmasının temel bir problem olmasıyla ilgili uyarıcı bilgilere rastlanmamıştır. Ayrıca geleneksel kaynakların da alternatif bilgi kaynağı olduğunu, internette içerik üretirken de bilginin doğruluğu hususunda toplumsal sorumluluklarımızın bulunduğu dair temalara yer verilmediği belirlenmiştir.

- Aşırı internet kullanımı ile ilgili videolarda çoğunlukla, bireyin toplumsal yaşamdan soyutlanmasına ve topluma karşı duyarsızlaşmasına yönelik anlatımlara yer verilmiştir. Fakat aşırı internet kullanımının ve dijital bağımlılığın yarattığı fizyolojik/psikolojik problemlere değinilmediği tespit edilmiştir. Ayrıca aşırı internet kullanımının bireyin gelişim sürecinde yarattığı negatif etkilere yönelik somut açıklama ve örneklere yer verilmediği gözlemlenmiştir.

5. Sonuç ve Öneriler

Yeni medya uygulamalarının kullanımının artması ile birlikte eğitim süreçlerinde görsel medya araçlarının kullanımını da yaygınlaştırmıştır. Bu amaçla online ortamlarda yayınlanmak üzere hazırlanmış pek çok eğitici amaç taşıyan kısa filmlere rastlamak mümkündür. Bu çalışmada da dijital yaşam problemlerine değinen eğitici videolar incelenmiştir. Mahremiyet ihlali, cinsel istismar, siber güvenlik, bilginin doğruluğu/güvenilirliği ve aşırı internet kullanımı sorunlarını ele alan eğitici videoların içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmesi sonucunda özetle şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Sanal ortamda özellikle cinsel istismar ve aşırı internet kullanımı ile ilgili videoların yaygın olarak yer aldığı ve bu videoların izlenme oranlarının oldukça fazla olduğu belirlenmiştir. Diğer yandan, mahremiyet ihlali, siber güvenlik ve internetin temel bilgi kaynağı olarak kullanılması gibi diğer önemli dijital problemler ile ilgili eğitici videoların oldukça az olduğu ve bu videoların izlenme oranlarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla toplumsal farkındalığı artırmak için hazırlanan bu eğitici videoların hedef kitleye tam olarak ulaşamadığını söylemek mümkündür.
- İncelenen videoların büyük birçoğunun teknik olarak profesyonel yapımlar olmadığı; içeriklerinin ise genel geçer bilgilerden oluştuğu ve uzman görüşlerine yer verilmediği gözlemlenmiştir. Ayrıca dijital problemler ile ilgili eğitici videoların resmi kurumlar ve konu ile ilgisi bulunabilecek sivil toplum kuruluşları tarafından hazırlanmadığı belirlenmiştir.
- Dijital problemlerin anlatımında videolarda uyarıcı ve bilgilendirici bir dilin kullanıldığı ve bu videolarda yer alan mesajların öncelikli hedef kitlesinin çocuklar olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ebeveynlerin bu problemler ile ilgili farkındalığını artıracak kapsamlı ve eğitici içeriklere rastlanmamıştır.

Bu değerlendirmelerin yanında videoların içeriklerinde aşağıda belirtilen problemler tespit edilmiştir:

- Dijital problemler soyut kavramlar kullanılarak anlatılmıştır.
- Problemler belirli alanlarda çerçevelenmiş, problemler ile ilgili kapsamlı açıklama ve örneklere yer verilmemiştir.
- Dijital problemlerin çözümü hususunda ailelere, topluma ve resmi kurumlara düşen görevler ilgili bilgilere değinilmemiştir.

Dolayısıyla dijital problemlerin çözümünde eğitici görsel materyallerin önemi düşünüldüğünde; özellikle mahremiyet ihlali, cinsel istismar, siber güvenlik, bilginin doğruluğu/güvenilirliği ve aşırı internet kullanımı sorunları gibi modern çağın dijital problemleri ile ilgili videoların uygun içerik ve teknik şartlarla, uzman kurum ve kişiler tarafından üretilerek yeterli hedef kitleye ulaştırılması oldukça önemlidir. Bu bağlamda, hazırlanacak kısa filmlerin anlatım dili, senaryosu ve kurgusu ile hedef kitleye anlaşılır bir görsellik içinde sunulması gerekmektedir. Evrensel kabul görmüş imge ve içerikler

kullanılmalı, böylece kültürlerarası anlam aktarımı sağlanmalı ve hedef grup üyelerinin dijital sorunlara ilişkin farkındalığı arttırılmalıdır.

Kaynakça

- Akbaş, O., Cananoğlu, S., Ceylan, M. (2015). Eğitsel Kısa Film ve Videoları Yeniden Düşünmek: Eğitsel Kısa Film ve Video Yarışmasına İlişkin Bir Değerlendirme. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 8(2), 282-296.
- Akdenizli, B. (2012). Gazete Haberciliğinde İçerik Çözümleme Yöntem ve Tekniği: Sunum ve Temsil Üzerine Bir Uygulama ve Değerlendirme. Özlem Güllüoğlu (Ed.), *Yazılı Metin Çözümleme* içinde (s. 133-162). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Aladağ, E. ve Karaman, B. (2018). Değer eğitiminde kısa filmlerden yararlanma: örnek bir uygulama, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5 (1), 360- 377.
- Alver, F. (2003). *Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı*. İstanbul: Der Yayınları.
- Ankaralığıl, N. (2015). DSLR Kameralar ile Kısa Film ve Belgesel Yapımı: Ses. Nazım Ankaralığıl (Ed.), *DSLR Kameralar ile Kısa Film ve Belgesel Yapımı* içinde(s.105-188). Konya: Literatürk Academia Yayınevi.
- Aydoğan, Ü. (2015). DSLR Kameralarla Kurgu. Nazım Ankaralığıl (Ed.), *DSLR Kameralar ile Kısa Film ve Belgesel Yapımı* içinde(s.197-240). Konya: Literatürk Academia Yayınevi.
- Aytaş, M. (2015). Kısa Film ve Belgesel Yapımı Üzerine. Nazım Ankaralığıl (Ed.), *DSLR Kameralar ile Kısa Film ve Belgesel Yapımı* içinde(s.15-60). Konya: Literatürk Academia Yayınevi.
- Bal, H. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemi*. Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Can, Aytekin (2005), *Kısa Film*, Konya, Tablet Kitabevi.
- Clifford, B., Gunter, B., & McAleer, J. (1995). *Television and children: Program evaluation, comprehension, and impact*. Hillsdale, NJ, England:Lawrence Erlbaum Associates.
- Cooper, P. & Dancyger, K. (2005). *Writing The Short Film*, 3rd Edition, USA: Focal Press
- Çoban, Z. (2011). *Tarih Derslerinde Tarihi Film Ve Dizilerin Kullanımına İlişkin Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Evren, Burçak (Şubat 2004-Mart 2004), *Antrakt Dergisi*, Sayı:77-78
- Fiske, J. (2014). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. (S. İrvan, Çev.) Ankara: Pharmakon Yayınevi.
- Gökçe, O. (1995). *İçerik Çözümlemesi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları.
- Hagen, B. J. (2002). Lights, camera, interaction: Presentation programs and the interactive visual experience. Paper presented at the Society for Information Technology and Teacher Education International Conference, Nashville, TN.
- İrvan, S. (2000). "Metin Çözümlemelerinde Yöntem Sorunu". *UİS 22. Oturum*, (s. 73-86).
- İşcan, A. (2011). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerin Yeri Ve Önemi. *Turkish Studies Dergisi*, 6/3. 939-948.

- Kirschner, P., & Selinger, M. (2003). The state of affairs of teacher education with respect to information and communications technology. *Technology, Pedagogy and Education*, 12(1), 5-18.
- Koç, M. (2011). Let's make a movie: Investigating pre-service teachers' reflections on using video-recorded role playing cases in Turkey. *Teaching and Teacher Education*, 27, 95-106.
- Michel, E., Roebbers, C. M., & Schneider, W. (2007). Educational films in the classroom: Increasing the benefit. *Learning and Instruction*, 17, 172-183.
- Neuman, W. L. (2014). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri 2*. Ankara: Yayınodası Yayınları.
- Özön, N. (1981), *Sinema ve Tv Terimleri Sözlüğü*, Ankara, TDK Yayınları
- Öztaş, S. (2007). *Tarih Öğretimi ve Filmler: Tarih Öğretiminde Film Kullanılmasının Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, S. (2014). Türkiye'de Kısa Filmin Eleştirel Biçim ve İçerik Yapısı: 2005-2013 Hisar Kısa Film Festivali Kurmaca Filmleri. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pekdağ, B. (2010). Kimya öğreniminde alternatif yollar: Animasyon, simülasyon, video ve multimedya ile öğrenme (Alternative methods in learning chemistry: Learning with animation, simulation, video and multimedia). *Journal of Turkish Science Education*, 7(2), 79-110.
- Şahin, C. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesinde Kısa Filmlerin Etkisi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 10, 66-79.
- Yakar, H.G. (2013), "Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanımı: Tarihsel Bir Değerlendirme" Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 19 (2013-1) 21-36.
- Yaylagül, L. (2012). 12 Haziran 2011 Seçimlerinin Gazetelerde Sunumu. *Erciyes İletişim Dergisi "akademia"*, 2-22.
- Yeşilyurt, Ş. (2016). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Duygu Durumlarını Yansıtan Kısa Filmlerin Oluşturulması ve Öğrenci Başarısına Etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, B. (2015). İçerik Çözümlemesi Yönteminin Tarihsel Gelişimi ve Uygulama Alanları. Besim Yıldırım (Ed.), *İletişim Araştırmalarında Yöntemler* içinde (s. 105-154). Konya: Literatürk Yayınları.
- www.youtube.com

A Critical View of the Educational Short Films on Digital Problems

Fikret Yazıcı (Asst. Prof. Dr.)

Mustafa Temel (Res. Asst. Ph.D.)

Extended Abstract

Digital life, which has a significant impact on daily life practices, brings along digital problems such as privacy violation, sexual abuse, cyber security/harassment, accuracy/reliability of information and excessive internet usage. These problems may violate the fundamental rights of individuals and may bear various criminal elements.

In order to ensure digital literacy, educational short films on these problems are prepared. Free from commercial concerns, short films offer original and impressive contents. For this reason, films prepared for the purpose of learning and teaching in the educational environment are used as supporting course material as they appeal to the senses of hearing and sight.

Due to the importance of educational videos regarding this matter, many short films have been prepared on digital life problems. However, there is no evaluation about the positive or negative aspects of the content of the videos prepared for digital life problems. Therefore, the content of educational videos, which are very important in coping with the digital life problems, was examined by content analysis method in this research. Within this scope, it is aimed to evaluate the content of educational videos regarding privacy, sexual harassment, cyber security, accuracy/reliability of information and excessive internet usage.

The answers to the following research questions were sought in the study:

1. What are the formal features of videos?
2. What are the outstanding topics and themes in the videos?
3. Which concepts are the videos framed with?
4. Do the videos have educational/warning quality?

In the research, the two most watched videos related to each title and a total of 10 videos were selected as samples. The videos were accessed via Youtube using key concepts and evaluated according to instant viewing rates.

As a result of the research, the following data were obtained:

- It was observed that the subjects discussed in the videos of the same them were similar in content and therefore they fall into repeatation and thus the problems were narrowed down in certain subjects. For example, it was determined that privacy and cyber security videos are similar in content, the issue of privacy was only explained through the example of social media and comprehensive informatino on cybercrime was not involved. There was no content in the videos regarding what cybercrime is, the areas cybercrime is widespread and what can be done in case of exposure to such situations.
- Although it is specified that the distinction between a good touch and a bad touch is

clearly drawn in the videos about sexual abuse, it was found that there are no content involved regarding families' part in determining the relationship of kids and strangers and no suggestive information regarding the failure of social awareness related to this subject being at sufficient level.

- Despite the fact that the information in the internet should be searched and there are too many false information is stated in the videos related to accuracy/reliability of information, today, there are no warning information regarding the issue that usage of the internet as fundamental information source is an important problem. In addition, it is determined that themes indicating that conventional sources are alternative sources of information, and that one has social responsibilities while creating contents in internet regarding the accuracy of information.

- In the videos on excessive internet usage, mostly statements about the isolation of the individual from the social life and desensitization towards the society are included. However, it was found that physiological/psychological problems caused by excessive internet usage and digital addiction were not addressed. And also, it is observed that concrete explanations and examples about negative effects of excessive internet usage on individual's development process are not involved.

- It has been determined that videos on sexual abuse and excessive internet usage are widespread in the virtual environment and these videos have a high viewing rate. On the other hand, it has been found that there are very few educational videos regarding other important digital problems such as violation of privacy, cyber security and the use of internet as the main source of information, and the viewing rate of these videos are very low. Therefore, it is possible to say that these educational videos prepared to increase social awareness do not reach the target audience fully.

- It has been observed that most of the videos reviewed are not technically professional productions, and their contents consist of general information and there are no expert opinions included. In addition, it was determined that the educational videos related to digital problems were not prepared by official institutions and non-governmental organizations, which may be occupied with the issue.

- It was determined that a warning and informative language was used in the explanation of digital problems and that that the primary target audience of the messages in these videos are children. Furthermore, there is no comprehensive and educational content that will raise the awareness of parents regarding these problems.

In addition to these evaluations, the following problems were identified in the content of the videos:

- Digital problems are explained by using abstract concepts.
- Problems are framed in specific areas and comprehensive explanations and examples related to problems are not included.
- Information regarding the part of families, society and official institutions in the solution of digital problems has not been mentioned

Therefore, considering the importance of educational visual materials in solution of digital problems, it is very important that videos on digital problems of modern age such as privacy violation, sexual abuse, cyber security, accuracy/reliability of information and excessive internet usage problems are produced by expert institutions and individuals with appropriate content and technical conditions and reached the sufficient target audience. In this context, the short films to be prepared should be presented to the target

audience in a comprehensible visuality by means of their narrative language, scripts and fiction. Universally accepted images and content should be used, so that transfer of intercultural meaning should be ensured, and awareness of the target group members regarding digital problems should be increased.

Keywords: Digital Problems, Short Film, Privacy Violation, Sexual Abuse, Cyber Security, Information Accuracy / Reliability, Excessive Internet Use.

